Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

27 юни 2013 година*

„Интелектуална и индустриална собственост — Авторско право и сродните му права в информационното общество — Директива 2001/29/ЕО — Право на възпроизвеждане — Справедливо обезщетение — Понятие за възпроизвеждане върху хартия или друг подобен носител, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес с подобно действие — Последици от неприлагане на наличните технически мерки за предотвратяване или ограничаване на неразрешените действия — Последици от изрично или мълчаливо разрешение за възпроизвеждане“

По съединени дела C-457/11—C-460/11

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Bundesgerichtshof (Германия) с актове от 21 юли 2011 г., постъпили в Съда на 5 септември 2011 г., в рамките на производства по дела

**Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort)**

срещу

**Kyocera**, по-рано Kyocera Mita Deutschland GmbH,

**Epson Deutschland GmbH,**

**Xerox GmbH** (C-457/11),

**Canon Deutschland GmbH** (C-458/11),

и

**Fujitsu Technology Solutions GmbH** (C-459/11),

**Hewlett-Packard GmbH** (C-460/11),

срещу

**Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort),**

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н L. Bay Larsen, председател на състав, г-н J. Malenovský (докладчик), г-н U. Lõhmus, г-н M. Safjan и г-жа A. Prechal, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,

секретар: г-н K. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 22 октомври 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort), от U. Karpenstein, G. Schulze и R. Staats, Rechtsanwälte,

— за Fujitsu Technology Solutions GmbH, от г-н C. Frank, Rechtsanwalt,

— за Hewlett-Packard GmbH, от G. Berrisch и A. Strowel, Rechtsanwälte,

— за Kyocera (по-рано Kyocera Mita Deutschland GmbH), Epson Deutschland GmbH, Xerox GmbH и Canon Deutschland GmbH, от г-н C. Lenz и г-н T. Würtenberger, Rechtsanwälte,

— за германското правителство, от г-н T. Henze и г-жа J. Kemper, в качеството на представители,

— за чешкото правителство, от г-н D. Hadroušek, в качеството на представител,

— за испанското правителство, от г-жа N. Díaz Abad, в качеството на представител,

— за Ирландия, от г-н D. O'Hagan, в качеството на представител,

— за литовското правителство, от г-жа R. Mackevičienė и г-жа R. Vaišvilienė, в качеството на представители,

— за нидерландското правителство, от г-жа B. Koopman, г-жа C. Wissels и г-жа M. Bulterman, в качеството на представители,

— за австрийското правителство, от г-н A. Posch, в качеството на представител,

— за полското правителство, от г-н B. Majczyna, в качеството на представител,

— за финландското правителство, от г-жа M. Pere, в качеството на представител,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-н L. Seeboruth, в качеството на представител, подпомаган от г-н S. Malynicz, barrister,

— за Европейската комисия, от г-жа J. Samnadda и г-н F. Bulst, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 24 януари 2013 г.,

постанови настоящото

## Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на членове 5 и 6 от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

2 Запитванията са отправени в рамките на спорове между Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort), от една страна, и от друга — Kyocera, по-рано Kyocera Mita Deutschland GmbH (наричано по-нататък „Kyocera“), Epson Deutschland GmbH (наричано по-нататък „Epson“) и Xerox GmbH (наричано по-нататък „Xerox“), по дело C-457/11, между Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) и Canon Deutschland GmbH по дело C-458/11 и между Fujitsu Technology Solutions GmbH (наричано по-нататък „Fujitsu“) и Hewlett Packard GmbH и VG Wort, съответно по дела C-459/11 и C-460/11, във връзка с възнаграждението, което тези предприятия трябвало да заплатят на VG Wort за пускането на пазара на принтери и/или плотери, а също и на персонални компютри.

## Правна уредба

*Правото на Съюза*

3 Съображения 2, 5, 35, 36, 39 и 52 от Директива 2001/29 имат следното съдържание:

„(2) На заседанието си в Корфу на 24 и 25 юни 1994 г. Европейският съвет подчерта необходимостта от създаване на обща и гъвкава правна рамка на общностно равнище, за да се насърчи развитието на информационното общество в Европа. Това inter alia изисква съществуването на вътрешен пазар на нови продукти и услуги. Важни законови актове на Общността за гарантиране на такава регулаторна рамка са вече приети или предстои да бъдат приети. Авторското право и сродните му права играят важна роля в този контекст, тъй като закрилят и стимулират развитието и търговията на нови продукти и услуги, както и създаването и използването на творческото им съдържание.

[…]

(5) Технологичното развитие умножи и разнообрази насоките за творческа дейност, производство и използване. Ако закрилата на интелектуалната собственост не изисква нови концепции, съществуващото законодателство в областта на авторското право и сродните му права следва да бъде адаптирано и допълнено, за да отговори адекватно на икономическата реалност, като [появата на] нови форми на използване.

[…]

(35) В някои случаи на изключения или ограничения притежателите на права следва да получат справедливо обезщетение, за да бъдат обезщетени в достатъчна степен за използването на произведенията им или на други закриляни обекти. При определянето на формата, на подробните условия и възможното ниво на такова справедливо обезщетение следва да се отчетат конкретните обстоятелства за всеки случай. За оценяване на тези обстоятелства полезен критерий би била потенциалната вреда за притежателите на права, произтичаща от въпросното действие. В случаи, когато притежателите на права вече са получили плащане под друга форма, например като част от лицензионна такса, конкретно или специфично плащане би могло да не се дължи. Нивото на справедливо[то] обезщетение

следва изцяло да вземе предвид степента на използване на техническите мерки за защита, определени в настоящата директива. В някои случаи, когато накърняването [на правата] на титуляр[я] […] е минимално, би могло да не възниква задължение за плащане.

(36) Държавите членки могат също да предвидят справедливо обезщетение за притежатели на права, когато прилагат незадължителните разпоредби за изключения или ограничения, които не изискват такова обезщетение.

[…]

(39) Когато се прилага изключението или ограничението за копиране за лично ползване, държавите членки следва да отдадат необходимото внимание на технологичното и икономическо развитие, и по-специално по отношение на цифровото копиране за лично използване и схемите за възнаграждение, когато съществуват технически мерки за ефикасна защита. Тези изключения или ограничения не следва да възпрепятстват използването на технически мерки или тяхното прилагане срещу всяко действие на заобикаляне на закона.

[…]

(52) По същия начин при прилагането на изключение или ограничение за копиране за лично ползване в съответствие с член 5, параграф 2, буква б), държавите членки следва да насърчават използването на доброволни мерки, за да позволят постигането на целите на такова изключение или ограничение. Ако в разумен срок не се вземат такива доброволни мерки, които да направят възможно възпроизвеждането за лично ползване, държавите членки могат да вземат мерки, които да позволят на бенефициерите на съответното изключение или ограничение да се възползват от него. Доброволни мерки, взети от притежателите на права, включително споразумения между притежателите на права и други заинтересовани страни, както и мерки, взети от държавите членки, не възпират притежателите на права да използват технически мерки, които са съвместими с изключенията или ограниченията за копирането за лично ползване в националното законодателство в съответствие с член 5, параграф 2, буква б), като се взима предвид условието за справедливо обезщетение съгласно тази разпоредба и възможното разграничаване между различните условия на използване в съответствие с член 5, параграф 5, като например контролиране броя на екземплярите. С цел да се предотврати злоупотреба с тези мерки, всички технически мерки, приложени в тяхно изпълнение, следва да се ползват с правна закрила“.

4 По смисъла на член 2 от Директива 2001/29:

„Държавите членки предвиждат изключителното право да разрешават или забраняват пряко или непряко, временно или постоянно възпроизвеждане по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма, изцяло или частично:

а) за авторите — на техните произведения;

б) за артистите изпълнители — на [записите] на техните изпълнения;

в) за продуценти на звукозаписи — на техните звукозаписи;

г) за продуцентите [на първоначалния запис на филми], по отношение на оригинала и копията на техните филми;

д) за радио- и телевизионните организации — за [записа] на техните излъчвания, независимо дали тези излъчвания са предавани по жичен път или по въздуха, включително чрез кабел или спътник“.

5 Член 5, параграф 2 от тази директива гласи:

„Държавите членки могат да предвидят изключения или ограничения от правото на възпроизвеждане, предвидено в член 2, в следните случаи:

а) по отношение на възпроизвеждане върху хартия или друг подобен носител, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати с изключение на нотни листове, при условие че притежателите на права получават справедливо обезщетение;

б) по отношение на възпроизвеждане върху какъвто и да е носител, извършвано от физическо лице и за цели, които нямат пряко или косвено търговски характер, при условие че притежателите на права получават справедливо обезщетение, което отчита прилагането или неприлагането на технически мерки, посочени в член 6 по отношение на съответните произведения или обект;

в) по отношение на специфични действия на възпроизвеждане, извършвани от общодостъпни библиотеки, учебни заведения или музеи, или от архивни учреждения, които нямат за цел пряка или непряка икономическа или търговска изгода;

[…]“.

6 Член 5, параграф 3 от тази директива гласи:

„Държавите членки могат да предвидят изключения или ограничения по отношение на правата, предвидени в членове 2 и 3, в следните случаи:

а) използване с единствена цел за илюстриране при преподаване или научни изследвания, с уговорка да се посочи източникът, освен ако това не се окаже невъзможно, включително името на автора, доколкото е оправдано от преследваната нетърговска цел;

[…]

н) използване чрез разгласяване или предоставяне на разположение за целите на частно изследване или проучване на отделни лица от публиката чрез специализирани терминали в помещенията на ведомствата, посочени в параграф 2, буква в), на произведения или други закриляни обекти, които са част от тяхната колекция и не подлежат на условията за покупка или лицензия;

[…]“.

7 Съгласно член 5, параграф 5 от същата директива:

„Изключенията и ограниченията, предвидени в параграфи 1, 2, 3 и 4, се прилагат само в някои специални случаи, които не засягат нормалното използване на произведението или друг закрилян обект, и не засягат неоправдано законните интереси на притежателя на права“.

8 Член 6 от Директива 2001/29 предвижда:

„1. Държавите членки предвиждат адекватна правна защита срещу заобикалянето на всяка ефективна технологична мярка, ко[е]то лицето извършва, като знае или има достатъчно основания да счита, че тя […] преследва тази цел.

[…]

3. За целите на настоящата директива изразът „технологична мярка“ означава технология, устройство или компонент, който [при нормалното си функциониране] е предназначен да предотврати или ограничи действия по отношение на произведения или други [закриляни] обекти[…], които не са разрешени от притежателя на авторско право или [предвидено от закона] право, сродно на авторското право[…], или на правото sui generis, предвидено в глава III от Директива 96/9/ЕО. Технологичните мерки се считат за „ефективни“, когато закриляно произведение или друг закрилян от закона обект е контролиран от титулярите на права чрез прилагането на контрол на достъпа или защитен процес като кодиране, замъгляване или друго преобразуване на произведението или на друг обект, закрилян от закона[,] или механизъм за контрол върху копието, който постига целта за защита.

4. Независимо от правната защита, предвидена в параграф 1, при липсата на доброволни мерки, взети от притежателите на права, включително споразумения между притежателите на права и други заинтересовани страни, държавите членки вземат съответни мерки, за да гарантират притежателите на права да предоставят на бенефициера изключение или ограничение, предвидено в националното законодателство в съответствие с член 5, параграф 2, буква а), параграф 2, буква в), параграф 2, буква г), параграф 2, буква д), параграф 3, буква б) или параграф 3, буква д), средствата за ползване на изключението или ограничението, доколкото е необходимо да се възползват от това изключение или ограничение и когато бенефициерът има законен достъп до засегнатото защитено произведение или обект.

[…]“.

9 Член 10 от Директива 2001/29, озаглавен „Прилагане по време“, гласи:

„1. Разпоредбите на настоящата директива се прилагат по отношение на всички произведения и други обекти, посочени в настоящата директива, които на 22 декември 2002 г. са защитени от законодателството на държавите членки в областта на авторското право и сродните му права или които отговарят на критериите за защита съгласно разпоредбите на настоящата директива или разпоредбите, посочени в член 1, параграф 2.2. Настоящата директива се прилага, без да засяга сключените актове и придобитите преди 22 декември 2002 г. права.

10 Съгласно член 13, параграф 1, първа алинея от тази директива:

„Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за да се съобразят с настоящата директива, преди 22 декември 2002 г. Те незабавно информират Комисията за това“.

*Германското законодателство*

11 Член 53 от Закона за авторското право и сродните му права (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte) от 9 септември 1965 г. (BGBl. I, стр. 1273), изменен с член 1 от Закона от 10 септември 2003 г. (BGBl., I, стр. 1774, по-нататък „UrhG“), има следното съдържание: „Възпроизвеждане за частно ползване и за друго лично ползване

(1) Изработването на единични копия от произведение, осъществено от физическо лице на какъвто и да е носител и за лично ползване, е законно, при условие че копията не служат пряко или косвено за стопански цели и не са направени от екземпляр, произведен по явно незаконен начин. Лицето, на което е разрешено да прави копия, може също да възложи изработването на копията на трето лице, ако това се прави безплатно или ако копията са направени върху хартия или друг подобен носител чрез каквато и да е фотографска техника или всеки друг процес, който има подобни резултати.

(2) Разрешава се изработването, лично или чрез възлагане на трето лице, на единични копия от произведение:

1. за лично ползване за научни цели, ако и доколкото изработването на копия е необходимо за целта;

2. за включване в лични архиви, ако и доколкото изработването на копия е необходимо за целта и ако използваният за изработването на копията източник е личен екземпляр;

3. за лична информация по актуални въпроси от излъчено по радио или телевизия произведение;

4. за всяко друго лично ползване:

   a) на къси откъси от публикувано произведение или отделни статии, публикувани във вестници или списания;

   b) на произведение, изчерпано най-малко преди две години.

Тези разпоредби се прилагат в случаите, посочени в първо изречение, № 2, само ако наред с останалите условия,

1. копието е направено върху хартия или друг подобен носител чрез каквато и да е фотографска техника или всеки друг процес, който има подобни резултати, или

2. използването е изключително аналогово, или

3. архивите не служат пряко или косвено за търговски или стопански цели.

Тези разпоредби се прилагат в случаите, посочени в първо изречение, № 3 и № 4, само ако наред с останалите условия е изпълнено и едно от условията, посочени във второ изречение, № 1 или № 2.

(3) Разрешава се изработването, лично или чрез възлагане на трето лице, на копия на малки части от произведение, на малки по обем произведения или на отделни статии, публикувани във вестници или списания, или станали публично достъпни, ако тези копия са предназначени за лично ползване:

1. в училищното обучение, в нетърговски заведения за обучение и за продължаващо обучение, както и в заведенията за професионално обучение, в необходимото за един клас ученици количество или

2. за нуждите на държавни изпити или изпити, организирани в училища, висши учебни заведения, нетърговски заведения за обучение и за продължаващо обучение, както и за професионално обучение в необходимото количество, ако и доколкото изработването на копия е необходимо за целта.

(4) Възпроизвеждането:

a) на графични записи на музикални произведения;

b) на книга или списание, ако това е в по-малка или по-голяма степен пълно възпроизвеждане,

доколкото то не се изразява в преписване на произведението на ръка, се разрешава само със съгласието на притежателя на правата или при условията, посочени в параграф 2, № 2, или за лично ползване, ако това е произведение, изчерпано най-малко отпреди две години.

(5) Параграф 1, параграф 2, № 2—№ 4 и параграф 3, № 2 не се прилагат по отношение на базите данни, достъп до отделните елементи на които е възможен с помощта на електронни устройства.

Параграф 2, № 1 и параграф 3, № 1 се прилагат по отношение на тези бази данни, при условие че използването за научни цели и за образованието не се осъществява с търговска цел.

(6) Копията не могат нито да се разпространяват, нито да се разгласяват публично. Заемането на правомерно направени копия от вестници и изчерпани произведения, както и на екземпляри, в които малки части са повредени или изгубени и са били заменени с копия, обаче е правомерно.

(7) Записването на публични конференции, представления или изпълнения пред публика на произведение на видео- или аудионосител, направата на изображения или скици на произведения на изкуството, както и построяването на копие от архитектурно произведение, са разрешени само със съгласието на притежателя на правата“.

12 Член 54a от l’UrhG гласи:„Задължение за заплащане на възнаграждение за всяко копие, получено чрез фотокопиране

(1) Ако поради естеството на произведението може да се очаква, че то ще бъде възпроизвеждано в съответствие с разпоредбите на член 53, параграфи 1—3 чрез фотокопиране на екземпляр от него или чрез процес, който има сходни резултати, авторът на произведението има право на заплащане от производителя на предназначените за направата на такива копия устройства на справедливо възнаграждение като компенсация за възможността да се правят такива копия, която се получава в резултат на продажбата или на друга форма на пускане на пазара на тези устройства. Всеки, който внася или внася отново с търговска цел устройствата на територията, на която се прилага настоящият, закон, или който търгува с тях, е солидарно задължен с производителя. Търговецът не дължи плащане, ако купува по-малко от 20 устройства за календарен период от шест месеца.

(2) Ако устройства от този вид се използват в училища, висши учебни заведения и заведения за професионално обучение или други заведения за обучение и продължаващо обучение (учебни заведения), изследователски институти, обществени библиотеки или учреждения, в които устройствата са поставени на разположение за направа на фотокопия срещу заплащане, авторът също има право на справедливо възнаграждение от използващия устройството.

(3) Член 54, параграф 2 се прилага mutatis mutandis“.

13 В съответствие с член 54d от UrhG и приложението към същия закон, възнаграждението, което се събира за устройствата въз основа на член 54a, параграф 1 от UrhG, се определя в размер, който варира между 38,35 EUR и 613,56 EUR, в зависимост от броя на копията, които могат да се направят за 1 минута, и от наличието или липсата на възможност за цветно копиране. Възможно е обаче да се договорят други размери на възнаграждението.

## Спорове в главното производство и преюдициални въпроси

*Дело C-457/11*

14 VG Wort е оправомощено дружество за колективно управление на авторски права. То е изключителен представител на авторите и издателите на литературни произведения в Германия. Поради това то има право да претендира от името на авторите възнаграждението, дължимо от производителите, вносителите или търговците на устройства, които попадат в приложното поле на член 54a, параграф 1 от UrhG.

15 От свое име и от името на друго дружество за колективно управление, представляващо притежателите на права върху графични творби от всякакво естество, а именно VG Bild-Kunst, VG Wort иска сведения, от една страна, относно вида на принтерите, продадени или пуснати на пазара по друг начин след 1 януари 2001 г., и относно съответните количества, както и, от друга страна, относно капацитета на тези устройства и източниците за снабдяване с тях в Германия. VG Wort освен това иска да се установи, че Kyocera, Epson и Xerox му дължат заплащане на възнаграждение под формата на такса, събирана върху персоналните компютри, принтерите и/или плотерите, пуснати на пазара в Германия между 1 януари 2001 г. и 31 декември 2007 г. Претендираните суми се основават на договорените с VG Bild-Kunst и обнародвани в *Bundesanzeiger* (Държавен вестник на Федерална република Германия) тарифи.

16 Landgericht Düsseldorf уважава изцяло това искане за сведения, като същевременно приема, че Kyocera, Epson и Xerox до голяма степен са задължени да заплатят компенсация на VG Wort. Сезирана от Kyocera, Epson и Xerox, апелативната юрисдикция отменя решението на първата инстанция. Bundesgerichtshof се позовава на решение от 6 декември 2007 г. и с определение отхвърля подаденото от VG Wort искане за „ревизия“.

17 Bundesverfassungsgericht отменя решението на Bundesgerichtshof и връща делото на същата юрисдикция.

18 В ново ревизионно производство VG Wort иска да се потвърди решението на първата инстанция. Ответниците в главното производство искат да се отхвърли ревизионната жалба.

19 Тъй като смята, че решението по тази жалба зависи от тълкуването на Директива 2001/29, Bundesgerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли при тълкуването на националното право да се взема предвид Директива 2001/29, когато разглежданите събития са настъпили след датата на влизане в сила на Директивата, 22 юни 2001 г., но преди 22 декември 2002 г. — датата, от която Директивата започва да се прилага?

2) Може ли възпроизвеждането чрез принтер да се счита за възпроизвеждане, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати по смисъла на член 5, параграф 2, буква а) от Директивата?

3) При утвърдителен отговор на втория въпрос: възможно ли е, когато въз основа на член 5, параграфи 2 и 3 от Директива 2001/29 са предвидени изключения или ограничения на правото на възпроизвеждане, изискванията на Директивата за справедливо обезщетение да бъдат изпълнени, при зачитане на основното право на равно третиране съгласно член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз [(наричана по-нататък „Хартата“)], и тогава когато дължащите съответно възнаграждение лица са не производителите, вносителите и търговците на принтери, а производителите, вносителите и търговците на друго устройство или на няколко други свързани във верига устройства, с които може да се извършва съответното възпроизвеждане?

4) Достатъчна ли е самата възможност за прилагане на посочените в член 6 от Директива 2001/29 технически мерки, за да отпадне условието за заплащане на справедливо обезщетение съгласно член 5, параграф 2, буква б) от Директивата?

5) Отпадат ли условието [по член 5, параграф 2, букви а) и б) от Директива 2001/29] и възможността (съображение 36 от Директивата) за справедливо обезщетение, в случай че притежателят на правата е разрешил изрично или с конклудентни действия възпроизвеждането на своето произведение?“.

*Дела C-458/11—C-460/11*

20 Основните факти и правните въпроси, предмет на дела C-458/11—C-460/11, съвпадат с тези по дело C-457/11.

21 Поставените по дела C-457/11 и C-458/11 въпроси са еднакви. Еднакви са преюдициалните въпроси по дело C-460/11 и първият и третият въпрос по дело C-457/11. По дела C-457/11 и C-459/11 първите, четвъртите и петите въпроси са еднакви. По дело C-459/11 обаче вторият и третият въпрос се различават от поставените по дело C-457/11 въпроси, доколкото те не са за принтери, а за компютри.

22 По дело C-459/11 вторият и третият преюдициален въпрос са следните:

„2) Може ли възпроизвеждане чрез компютър да се счита за възпроизвеждане, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес с подобни резултати по смисъла на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29?

3) При утвърдителен отговор на втория въпрос: възможно ли е, когато въз основа на член 5, параграфи 2 и 3 от Директива 2001/29 са предвидени изключения или ограничения на правото на възпроизвеждане, изискванията на Директивата за справедливо обезщетение да бъдат изпълнени, при зачитане на основното право на равно третиране съгласно член 20 от

Хартата […], и тогава когато дължащите справедливото обезщетение лица са не производителите, вносителите и търговците на компютри, а производителите, вносителите и търговците на друго устройство или на няколко други свързани във верига устройства, с които може да се извършва съответното възпроизвеждане?“.

23 С определение на председателя на Съда от 6 октомври 2011 г. дела C-457/11—C-460/11 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството, както и на съдебното решение.

## По преюдициалните въпроси

*По първия въпрос*

24 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали за периода между 22 юни 2001 г., когато влиза в сила Директива 2001/29, и 22 декември 2002 г., когато изтича срокът за транспонирането ѝ, тази директива засяга действията по използване на произведения и други закриляни обекти.

25 Съгласно постоянната съдебна практика от националните юрисдикции се изисква при прилагане на вътрешното право да го тълкуват, доколкото е възможно, в светлината на текста и целите на съответната директива, за да постигнат посочения в нея резултат и по този начин да спазят член 288, трета алинея ДФЕС. Наистина, това задължение за съобразено с правото на Съюза тълкуване на националното право е присъщо на системата на Договора за функционирането на ЕС, доколкото дава възможност на националните юрисдикции в рамките на своята компетентност да осигурят пълната ефикасност на правото на Съюза, когато се произнасят по споровете, с които са сезирани (Решение от 24 януари 2012 г. по дело Dominguez, C-282/10, точка 24 и цитираната съдебна практика).

26 Общото задължение за националните юрисдикции да тълкуват националното право по съобразен с Директивата начин съществува едва след изтичане на срока за нейното транспониране (вж. в този смисъл Решение от 4 юли 2006 г. по дело Adeneler и др., C-212/04, Recueil, стр. I-6057, точка 115).

27 По-конкретно, що се отнася до Директива 2001/29, от член 10, параграф 2 от нея следва, че тя се прилага, без да засяга сключените актове и придобитите преди 22 декември 2002 г. права.

28 Както се установява от генезиса на посочения член 10, параграф 2, а именно от първоначалното предложение на Комисията от 10 декември 1997 г. (COM(97) 628), въз основа на което е приета Директива 2001/29, запазването на посочените актове следва от „общ принцип, по силата на който тази директива няма обратно действие и не се прилага спрямо действията по използване на произведения и други закриляни обекти, осъществени преди датата, на която посочената директива следва да се транспонира от държавите членки“.

29 С оглед на изложените по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че действията по използването на произведения и други закриляни обекти в периода между 22 юни 2001 г., когато влиза в сила Директива 2001/29, и 22 декември 2002 г., когато изтича срокът за транспониране на тази директива, не се засягат от посочената директива.

*По петия въпрос*

30 С петия въпрос, който е уместно да се разгледа на второ място, запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали фактът, че притежател на права изрично или мълчаливо е дал разрешение за възпроизвеждане на своето произведение или на друг свой закрилян обект има значение за справедливото обезщетение, предвидено като задължение или като възможност по силата на съответните разпоредби от Директива 2001/29, и ако това е така, дали такова разрешение може да доведе до отпадане на задължението за това обезщетение.

31 В това отношение е важно веднага да се припомни, че Съдът вече се е произнесъл, по-конкретно във връзка с изключението за копиране за лично ползване, че целта на справедливото обезщетение е авторите да бъдат обезщетени за направени без тяхно разрешение копия за лично ползване на техните закриляни произведения, така че то трябва да се разглежда като компенсация за претърпяната от авторите вреда в резултат на такова неразрешено от тях копиране (вж. в този смисъл Решение от 21 октомври 2010 г. по дело Padawan, C-467/08, Сборник, стр. I-10055, точки 39 и 40).

32 Тази съдебна практика е относима и за други съдържащи се в член 5 от Директива 2001/29 разпоредби.

33 В посочения член 5 законодателят на Съюза в самото заглавие на разпоредбата прави разграничение между изключенията, от една страна, и ограниченията, от друга страна, от/на изключителното право на притежателите на права да разрешават или забраняват възпроизвеждането на своите произведения или други закриляни обекти.

34 По този начин в зависимост от условията това изключително право може да бъде или напълно изключено въз основа на изключение, или само ограничено. Не е изключено такова ограничение да може да включва частично, в зависимост от различните конкретни положения, които регламентира, изключване, ограничаване, дори запазване на това право.

35 При това положение следва това направено от законодателя разграничение да се приложи.

36 Следва също да се отбележи, че по силата на член 5, параграфи 2 и 3 от Директива 2001/29 държавите членки могат да решат да въведат във вътрешното си право изключения или ограничения от/на изключителното право на възпроизвеждане. Когато държава членка не използва тази възможност, носителите на правата запазват в тази държава изключителното си право да разрешават или забраняват възпроизвеждането на техните произведения или други закриляни обекти.

37 Когато по силата на съдържаща се в член 5, параграф 2 или 3 от Директива 2001/29 разпоредба държава членка реши да изключи от материалното приложно поле на тази разпоредба всяко право на притежателите на права да разрешават възпроизвеждането на техните произведения или други закриляни обекти, евентуално приет от тях акт за разрешение няма правни последици в правото на тази държава. Следователно такъв акт няма никакво отражение върху вредата, причинена на притежателите на права поради въвеждането на мярката за лишаване от съответното право, а при това положение не може да се отрази изобщо на справедливото обезщетение, независимо дали то е предвидено като задължение или като възможност по силата на приложимата разпоредба от тази директива.

38 Обратно, когато държава членка реши не да изключи напълно това право на притежателите на права да разрешават възпроизвеждането на своите произведения или други закриляни обекти, а да въведе само ограничение на такова право, следва да се определи дали в този случай намерението на националния законодател е било да запази правото на възпроизвеждане, с което се ползват авторите.

39 Ако в конкретния случай това право на възпроизвеждане е било запазено, разпоредбите за справедливото обезщетение не могат да намерят приложение, тъй като предвиденото от националния законодател ограничение не позволява осъществяването на възпроизвеждане без разрешението на авторите и следователно не поражда вида вреда, която се компенсира със справедливото обезщетение. Обратно, ако в конкретния случай правото на възпроизвеждане не е било запазено, актът за разрешението няма никакво отражение върху причинената на авторите вреда и следователно не може да има никакво отражение върху справедливото обезщетение.

40 С оглед на изложените по-горе съображения следва на петия въпрос да се отговори, че при изключение или ограничение, предвидено в член 5, параграф 2 или 3 от Директива 2001/29, евентуален акт, с който притежателят на права е разрешил възпроизвеждането на произведението му или на друг закрилян обект, няма никакво отражение върху справедливото обезщетение, независимо дали то е предвидено като задължение или като възможност по силата на приложимата разпоредба от тази директива.

*По четвъртия въпрос*

41 С четвъртия си въпрос, който следва да се разгледа трети поред, запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали възможността за прилагане на техническите мерки, посочени в член 6 от Директива 2001/29, може да доведе до отпадане на условието за справедливото обезщетение, предвидено в член 5, параграф 2, буква б) от тази директива.

По допустимостта

42 Без да повдига изрично възражение за недопустимост, Fujitsu изразява съмнения относно значението на четвъртия въпрос за разрешаването на спора в главното производство.

43 В становището си Fujitsu по същество поддържа, че член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 не се прилага по делото в главното производство, тъй като се отнасял единствено до възпроизвеждането на аудио-, визуален или аудио-визуален материал за лично ползване, а не и за копия на текстове и неподвижни образи, запаметени в компютър.

44 В това отношение следва да се напомни, че съгласно постоянната съдебна практика въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическата рамка, които той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправено от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите фактически и правни елементи, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (Решение от 12 октомври 2010 г. по дело Rosenbladt, C-45/09, Сборник, стр. I-9391, точка 33 и Решение от 18 април 2013 г. по дело L, C-463/11, точка 28).

45 Не е очевидно обаче, че поисканото от националната юрисдикция тълкуване на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство или засяга проблем от хипотетично естество.

46 Освен това повдигнатото от Fujitsu възражение, изведено от неприложимостта на тази разпоредба по делата в главното производство, не е свързано с допустимостта, а със същността на четвъртия въпрос.

47 При тези обстоятелства трябва да се приеме, че четвъртият преюдициален въпрос е допустим.

По същество

48 Както се установява от член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29, държавите членки могат да предвидят във вътрешното си право изключение за копиране за лично ползване, при условие обаче, че притежателите на права получават справедливо обезщетение, което отчита прилагането или неприлагането на посочените в член 6 от тази директива технически мерки по отношение на съответните произведения или други обекти.

49 В това отношение следва веднага да се припомни, както се установява в точка 31 от настоящото решение, че целта на справедливото обезщетение е авторите да бъдат обезщетени за претърпяната от тях вреда в резултат на въведеното изключение за копиране за лично ползване и следователно за използването без тяхно разрешение на техните закриляни произведения.

50 Впрочем по смисъла на член 6, параграф 3 от Директива 2001/29 под „технологична мярка“ следва да се разбира всяка технология, устройство или компонент, който при нормалното си функциониране е предназначен да предотврати или ограничи действия по отношение на произведения или други обекти, защитени от закона, които не са разрешени от притежателя на авторско право или право, сродно на авторското.

51 От това следва, че посочената в текста на член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29 „технологична мярка“ е технология, устройство или компонент, предназначен да ограничи неразрешени от притежателите на правото действия, т.е. да гарантира правилно прилагане на тази разпоредба, която представлява ограничение на авторското право и сродните му права и по този начин да попречи на действията, с които се нарушават строгите условия, наложени с тази разпоредба.

52 Всъщност държавите членки, а не притежателите на права въвеждат изключението за копиране за лично ползване и разрешават, за осъществяването на посоченото копиране, това използване на произведенията или на другите закриляни обекти.

53 Следователно именно държавата членка, която чрез въвеждането на това изключение е разрешила копиране за лично ползване, трябва да гарантира правилното прилагане на посоченото изключение и да ограничи по този начин действията, които не са разрешени от притежателите на права.

54 От това следва, че обстоятелството, че държава членка не е осигурила правилното прилагане на изключението за копиране за лично ползване, изобщо не може да доведе до отпадане на справедливото обезщетение, дължимо на притежателите на права, които освен това могат да претърпят допълнителна вреда точно поради такъв пропуск на посочената държава членка.

55 Като се вземе предвид това, е важно да се отбележи, че според съображение 52 от Директива 2001/29 притежателите на права имат възможност да прибегнат до доброволно прилагани технологични мерки, съвместими с изключението за копиране за лично ползване, които дават възможност да се постигне целта на това изключение. Такива технологични мерки трябва да се насърчават от държавите членки.

56 Така технологичните мерки, които притежателите на права могат да използват, трябва да се разглеждат като технологии, устройства или компоненти, които могат да гарантират постигането на целта, преследвана с изключението за копиране за лично ползване, и да попречат или ограничат действия по възпроизвеждане, които не са разрешени от държавите членки въз основа на това изключение.

57 С оглед на доброволния характер на прилагането на тези технологични мерки, дори такава възможност да съществува, неприлагането на тези мерки не може да доведе до отпадане на справедливото обезщетение

58 Възможно е обаче съответната държава членка да постави конкретния размер на обезщетението, което се дължи на притежателите на права, в зависимост от това дали се прилагат или не такива технологични мерки, за да бъдат те ефективно насърчавани да ги прилагат и по този начин доброволно да допринасят за правилното прилагане на изключението за копиране за лично ползване.

59 С оглед на изложените по-горе съображения на четвъртия въпрос следва да се отговори, че възможността за прилагане на технологичните мерки, посочени в член 6 от Директива 2001/29, не може да доведе до отпадане на предвиденото в член 5, параграф 2, буква б) от тази директива условие за справедливо обезщетение.

*По втория и третия въпрос*

60 С втория и третия въпрос, които е уместно да бъдат разгледани последни и едновременно, запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали понятието „възпроизвеждане върху хартия или друг подобен носител, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати“ по смисъла на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува като включващо възпроизвеждане, осъществено с принтер или персонален компютър, главно в случаите, когато тези устройства са свързани помежду си, и в такъв случай — кое е лицето, което трябва да се смята, че дължи справедливото обезщетение на основание на тази разпоредба.

61 На първо място, следва да се припомни, че по смисъла на член 2 от Директива 2001/29 държавите членки по принцип предоставят на авторите и притежателите на сродни права изключителното право да разрешават или забраняват пряко или непряко, временно или постоянно възпроизвеждане по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма, изцяло или частично, на техните произведения или други закриляни обекти.

62 По силата на член 5, параграф 2, буква а) от тази директива обаче държавите членки могат да предвидят изключения или ограничения от изключителното право на възпроизвеждане на автора или притежателя на сродни права върху неговото произведение или друг закрилян обект, когато става въпрос за възпроизвеждане върху хартия или друг подобен носител, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати, но при условие че притежателите на права получават справедливо обезщетение (наричано по-нататък „изключение за възпроизвеждане върху хартия или друг подобен носител“).

63 Трябва веднага да се отбележи, че нищо в преписката не показва, че въпросът какъв трябва да бъде евентуално оригиналът, който се възпроизвежда, има значение за решаването на делата в главното производство. При това положение не е необходимо произнасяне по този въпрос.

64 Както се установява от съдържанието на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29, в тази разпоредба се прави разграничение между носителя на възпроизвеждането, а именно хартия или подобен носител, и използваното за това възпроизвеждане средство, а именно каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати.

65 На първо място, когато става въпрос за носителя, материален предмет, върху който е възпроизведено произведение или друг закрилян обект, в член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29 изрично се посочва хартията, която с общи изрази се свързва с друг носител, който трябва да има сходни качества, т.е. сравними и еднакви с тези на хартията.

66 От това следва, че в приложното поле на посоченото в тази разпоредба изключение не влизат носители, които нямат качества, сравними и еднакви с тези на хартията. Наистина, ако не беше така, ползата от това изключение не би могла да се гарантира, като се вземе предвид по-конкретно изключението, посочено в член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29, което се отнася до „възпроизвеждане върху какъвто и да е носител“.

67 От това следва, че от приложното поле на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29 трябва да се изключат носители на възпроизвеждане, които не са аналогови, а именно цифровите, доколкото, както отбелязва генералният адвокат в точка 63 от заключението си, за да бъде подобен на хартията като носител на възпроизвеждане, носителят трябва да може да служи за носител на физическо изображение, което може да се възприема от човешките сетива.

68 След това, когато става въпрос за средството, позволяващо възпроизвеждане върху хартия или подобен носител, от текста на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29 следва, че той се отнася не само до фотографската техника, но и до „всеки друг процес, който има подобни резултати“, а именно всяко средство, което позволява да се постигне резултат, подобен на получения с фотографската техника, т.е. аналогово изображение на произведение или на друг закрилян обект.

69 Този извод се потвърждава освен това от изложението на мотивите към предложението на Комисията (COM(97) 628), въз основа на което е приета Директива 2001/29, според което разглежданото изключение се основава не на използваната техника, а по-скоро на търсения резултат.

70 Доколкото този резултат е гарантиран, броят на действията или естеството на технологията или технологиите, използвана или използвани при съответния процес на възпроизвеждане, нямат особено значение, при условие обаче че различните несамостоятелни елементи или етапи на този един-единствен метод действат или протичат под контрола на едно и също лице и с всички тях се цели възпроизвеждане на произведението или на другия закрилян обект върху хартия или друг подобен носител.

71 Това тълкуване се подкрепя от съображения 2 и 5 от Директива 2001/29, съгласно които целта, преследвана с Директива 2001/29, е да се създаде обща и гъвкава рамка на равнището на Съюза, за да се насърчи развитието на информационното общество и да се адаптира и допълни съществуващото законодателство в областта на авторското право и сродните му права, за да се отговори на технологичното развитие, което създава нови форми на използване на защитените произведения (Решение от 24 ноември 2011 г. по дело Circul Globus Bucureşti, C-283/10, Сборник, стр. I-12031, точка 38).

72 От това следва, че член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29 допуска, като се вземат предвид направените в точка 70 от настоящото решение уточнения, при посочения в текста на тази разпоредба процес да се използват различни устройства, включително тези, които са предназначени за цифрово възпроизвеждане.

73 На второ място, когато става въпрос да се установи при такъв процес, обединяващ няколко устройства, някои за аналогово възпроизвеждане, други за цифрово възпроизвеждане, кое лице трябва да се счита, че дължи справедливото обезщетение, веднага следва да се припомни практиката на Съда, безспорно, във връзка с изключението за копиране за лично ползване, но

която може по аналогия да се приложи за изключението за възпроизвеждане върху хартия или друг подобен носител, като, разбира се, основното право на равно третиране, закрепено в член 20 от Хартата, трябва да бъде зачетено.

74 Що се отнася до определянето на лицето, което трябва да се счита, че дължи справедливото обезщетение, Съдът приема, че тъй като в разпоредбите на Директива 2001/29 няма изричен отговор на въпроса кой дължи това обезщетение, държавите членки разполагат с широко право на преценка по този въпрос (вж. в този смисъл Решение от 16 юни 2011 г. по дело Stichting de Thuiskopie, C-462/09, Сборник, стр. I-5331, точка 23).

75 При това положение, тъй като понятието за „справедливо обезщетение“ е самостоятелно понятие от правото на Съюза, Съдът уточнява, както беше припомнено в точка 31 от настоящото решение, че целта на обезщетението е да възмезди авторите за направеното без тяхно разрешение възпроизвеждане на техните закриляни произведения, поради което то трябва да се счита за компенсация за вредата, претърпяна от авторите в резултат на такова възпроизвеждане. Ето защо по принцип лицето, което е причинило такава вреда, а именно което е направило копието на закриляното произведение, без предварително да поиска разрешение от притежателя на правата, трябва да поправи претърпените в резултат на възпроизвеждането вреди, като финансира обезщетението, което ще бъде заплатено на притежателя на правото (вж. в този смисъл Решение по дело Padawan, посочено по-горе, точки 44 и 45).

76 Съдът все пак приема, че с оглед на практическите трудности, свързани с такава схема на справедливо обезщетение, държавите членки могат да се върнат към по-ранните етапи, предхождащи самото създаване на копието, и за финансирането на справедливото обезщетение да въведат „такса за копиране за лично ползване“, в тежест на лицата, които разполагат с оборудване, устройства и носители за възпроизвеждане, и които де факто или де юре поставят тези предмети на разположение на лицата, които правят копията, или им предоставят свързана с възпроизвеждане услуга, тъй като такава схема позволява на задължените лица да съберат таксата от частните ползватели и следователно те ще понесат разходите за таксата за копиране за лично ползване (вж. в този смисъл Решение по дело Padawan, точки 46 и 49, както и Решение по дело Stichting de Thuiskopie, точки 27 и 28).

77 Когато тази практика се приложи mutatis mutandis спрямо изключението за възпроизвеждане върху хартия или сходен носител, по принцип лицето, осъществило такова възпроизвеждане, трябва да финансира обезщетението, което ще бъде изплатено на притежателите на права. Като се вземат предвид обаче срещаните практически трудности, държавите членки могат евентуално да въведат такса в тежест на лицата, които разполагат с оборудването, с което е направено това възпроизвеждане.

78 В случай че съответното възпроизвеждане е осъществено чрез един-единствен процес, с помощта на верига от устройства, също е възможно държавите членки да се върнат към по-ранните етапи, предхождащи създаването на копието, и евентуално да въведат схема, при която справедливото обезщетение се заплаща от лицата, разполагащи с устройство, което е част от тази верига, допринасящо за този процес по несамостоятелен начин, доколкото тези лица имат възможността да възложат разходите за таксата на своите клиенти. Все пак пълният размер на справедливото обезщетение, което се дължи като компенсация за вредата, претърпяна от притежателите на права в резултат на такъв един-единствен процес, по същество не трябва да се различава от определения за възпроизвеждането, осъществено само с едно устройство.

79 При тези обстоятелства основното право на равно третиране на всички заинтересовани лица е зачетено.

80 С оглед на изложените по-горе съображения на втория и на третия въпрос следва да се отговори, че понятието за „възпроизвеждане, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати“ по смисъла на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29, трябва да се тълкува като включващо възпроизвеждането, направено с помощта на принтер и персонален компютър, когато тези устройства са свързани помежду си. В тази хипотеза държавите членки могат да въведат схема, при която справедливото обезщетение се заплаща от лицата, които разполагат с устройство, допринасящо по несамостоятелен начин за единствения процес на възпроизвеждане на произведението или другия закрилян обект върху съответния носител, доколкото те имат възможност да възложат таксата на своите клиенти, като пълният размер на справедливото обезщетение, което се дължи като компенсация за вредата, претърпяна от автора в резултат на този един-единствен процес, по същество не трябва да се различава от определения за възпроизвеждането, осъществено само с едно устройство.

**По съдебните разноски**

81 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

**1) Действията по използването на произведения и други закриляни обекти в периода между 22 юни 2001 г., когато влиза в сила Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество, и 22 декември 2002 г., когато изтича срокът за транспониране на тази директива, не се засягат от посочената директива.**

**2) При изключение или ограничение, предвидено в член 5, параграф 2 или 3 от Директива 2001/29, евентуален акт, с който притежателят на права е разрешил възпроизвеждането на произведението му или на друг закрилян обект, няма никакво отражение върху справедливото обезщетение, независимо дали то е предвидено като задължение или като възможност по силата на приложимата разпоредба от тази директива.**

**3) Възможността за прилагане на технологичните мерки, посочени в член 6 от Директива 2001/29, не може да доведе до отпадане на предвиденото в член 5, параграф 2, буква б) от тази директива условие за справедливо обезщетение.**

**4) Понятието за възпроизвеждане, извършено чрез каквато и да е фотографска техника или някакъв друг процес, който има подобни резултати по смисъла на член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2001/29, трябва да се тълкува като включващо възпроизвеждането, направено с помощта на принтер и персонален компютър, когато тези апарати са свързани помежду си. В тази хипотеза държавите членки могат да въведат схема, при която справедливото обезщетение се заплаща от лицата, които разполагат с устройство, допринасящо по несамостоятелен начин за единствения процес за възпроизвеждане на произведението или другия закрилян обект върху съответния носител, доколкото те имат възможност да възложат таксата на своите клиенти, като пълният размер на справедливото обезщетение, което се дължи като**

**компенсация за вредата, претърпяна от автора в резултат на този един-единствен процес, по същество не трябва да се различава от определения за възпроизвеждането, осъществено само с едно устройство.**

Подписи